

tols: els tres primers forneixen d'idees i materials el professorat (en relació amb l'aprenentatge dels nois i noies; treballant a fons la relació tutorial; establint relacions positives i de col·laboració amb les famílies, gestionant positivament els conflictes, molts dels quals inevitables en les societats plurals, lliures i complexes de què, afortunadament, formem part); i el quart fa referència a altres agents educatius i socials, que treballen des del medi social.

En síntesi, doncs: un llibre d'una utilitat i actualitat innegables, fet des d'una pràctica educativa contrastada i des d'un coneixement pedagògic sòlid, i que té la garantia d'una difusió àmplia i generosa.

Xavier Besalú



## Vivències de l'Empordà

CORTADELLAS, Xavier.

### Un passeig per la memòria d'en Joan Falgàs de Siurana.

Bàlec Llibres / Ajuntament de Siurana d'Empordà / Diputació de Girona, 2006.

En Xavier Cortadellas té tres coses que fan pensar en Josep Pla: ser empordanès —una circumstància que per a ell no és cap tòpic, sinó un estat d'ànim perpetu—, la sornegueria i la capacitat d'observació —en la qual s'inclou l'interès pel llenguatge— i la



necessitat d'estar envoltat de papers, propis o aliens. La suma d'aquests tres factors havia de produir per força la síntesi que el caracteritza: escriptor, crític literari i articulista. A més, hi afegiria jo, és posseïdor d'una saludable xafarderia planiana que el capacita per elaborar retrats de personatges com Joan Falgàs: un pagès nascut a Siurana d'Empordà, arrelat al tros però obert al món, coneixedor d'arrossos i oliveres, aficionat al teatre, de memòria poderosa i records abundants.

Cortadellas utilitza el format diàleg en la primera part del llibre, un diàleg en què es deixa el protagonisme a Joan Falgàs, mentre l'autor es limita a «provocar» respostes i explicacions de l'entrevistat. Sovint, una expressió, una paraula gairebé perduda per a les generacions actuals és objecte immediat de la curiositat de l'entrevistador, que ha aconseguit trobar l'equilibri entre la parla òbviament col·loquial de Joan Falgàs i el registre escrit que la reflecteix.

A la segona part del llibre, Falgàs pren la paraula o, més ben dit, la ploma, per desgranar els seus records sobre llocs, edificis, personatges i fets esdevinguts a Siurana.

Les fotografies del personatge que apareixen de tant en tant en l'obra mostren l'entrevistat en la seva infantesa i joventut, mentre que d'altres, a mida més gran, però també en blanc i negre, capten primers plans i expressions facials del personatge, en el típic estil de l'entrevista periodística. Podríem dir que *Un passeig per la memòria d'en Joan Falgàs de Siurana*, que així es diu el llibre, és ben bé això: una passejada en agradable conversa amb un empordanès que sap coses perquè les ha viscudes, i que sap explicar-les perquè té aquest do.

I Xavier Cortadellas les ha recollides perquè té el do de reconèixer quan una conversa, un personatge, un text, tenen més fons del que sembla.

Dani Vivern



## El bisbat de Girona en temps de Franco

CLARA, Josep; SOL, Romà; TORRES, Carme; ALANYÀ, Josep.

### L'Església catalana durant el franquisme (1939-1975). Apunts per a una història.

Volum II: Girona · Lleida · Tortosa. Editorial Claret. Barcelona, 2005. 310 pàgines.

El protagonisme exercit per l'Església catòlica durant els quaranta anys de dictadura franquista resulta un tema controvertit que cal abordar des de la seva enorme complexitat defugint posicions maniqueïstes. Si bé és cert que la violència incontrolada d'arrel anticlerical que sacsejà la rereguarda republicana durant els primers mesos de la Guerra Civil va suposar la persecució i assassinat d'un nombre gens menyspreable de religiosos i fidels, tampoc ho és menys que la jerarquia catòlica veïé a través del nacionalcatolicisme la possibilitat de recuperar la situació privilegiada que li havia estat limitada a l'etapa republicana per les reformes socials de contingut laic. Per altra banda, fou sobretot a partir dels anys seixanta que la veu dels corrents cristians renovadors i progressistes esdevingué essencial per articular els moviments d'oposició al règim i la reivindicació de la identitat i la cultura catalanes. Resulta evident, per tant, que l'Església no ha estat —ni ho és encara— un cos monolític, i que cal un esforç d'objectivitat sovint difícil per analitzar el seu paper alhora de víctima i botxí durant aquell període encara tan recent de la història. És per aquesta raó, doncs, que esdevé summament interessant l'edició que des la Direcció d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya s'està portant a terme d'una breu síntesi sobre l'evolució de les diòcesis catalanes durant els qua-

## NOVETATS

- MASO, Rafael [David Prats (edició)]: *Antologia poètica*. Girona: CCG, 2006. 144 p.
- MUNTANÉ, Miquel-Lluís: *La seducció dels rius: Diari d'un barceloní a Girona*. Maçaners: Abadia, 2006. 81 p.
- NADAL i FARRERAS, Joaquim: *Quaderns de viatge*. Girona: CCG, 2006. 182 p.
- OLIVA, Isabel: *Col·leccionista de tardes*. Girona: CCG, 2006. 75 p.
- PAGANS, Anna [et al.]; FREIXAS, Pere [dir.]; ARAGO, Narcís-Jordi [com.]: *Rafael Masó: Ciutadà de Girona*. Girona: Ajuntament de Girona, 2006. 190 p.
- PARCERISAS, Pilar: *Montserrat Costa Pons*. Girona: Ajuntament de Girona/Caixa de Catalunya, 2006. 64 p.
- PELACH, Enric: *De Girona als Andes: Memòries d'un bisbe gironí al servei dels pobres d'Abancay*. Girona: Palverd, 2006. 170 p.
- PRATS, Lluís; COROMINA, Lluís; MARZO, Manuel: *Informàtica aplicada a la gestió empresarial: Casos pràctics orientats a aplicacions empresarials*. Girona: Documenta Universitària, 2006 (2a ed.). 100 p.
- PUJOL i JUNCÀ, Rafel: *Impressions de muntanya*. Girona: l'autor, 2006. 336 p.
- QUINTANA i VERGÉS, Antonieta de: *Girona en la memòria: testimoni i conversa d'Antonieta de Quintana i Vergés amb J. Víctor Gay*. Girona: Papers on Demand, 2006. 124 p.
- Ritmes i cicles de la romanització del camp. Girona: Universitat de Girona, 2006. 141 p.
- ROYO VELA, Marcelo: *Desarrollo de una escala de medida de la imagen de los destinos turísticos culturales-rurales*. Girona: Universitat de Girona, 2006. 187 p.
- Segona República i Guerra Civil a Girona: 1931-1939. Girona: Ajuntament de Girona, 2006. 170 p.
- SEGURANYES BOLAÑOS, Mariona: *Una visió artística de l'Empordanet: La pintura a Palafrugell entre els segles XIX i XX*. Palafrugell/Girona: Ajuntament de Palafrugell/Diputació de Girona, 2006. 165 p.

ranta anys de dictadura. Després d'un primer volum centrat en les diòcesis d'Urgell, Solsona i Vic, recentment ha vist la llum la segona part d'aquesta obra, corresponent als bisbats de Girona, Lleida i Tortosa; la col·lecció es clourà properament amb l'edició del darrer i tercer volum, dedicat als arquebisbats de Barcelona i Tarragona.

La redacció de la crònica del bisbat de Girona ha estat encomanada a Josep Clara, que, com és sabut, disposa d'un extensíssim currículum sobre l'estudi del franquisme a les nostres comarques. L'historiador gironí ha elaborat per a l'ocasió un text concís però alhora exhaustiu en què analitza en primer lloc la configuració de la jerarquia eclesiàstica de la diòcesi i l'evolució de les seves relacions amb la resta de poders del règim. En aquest punt, l'autor ha posat especial èmfasi en la personalitat del bisbe Cartaïa i en la dels seus successors Narcís Jubany i Jaume Camprodon, sense descuidar però l'atenció cap a la resta de representants religiosos del bisbat (sacerdots, rectors, congregacions, etc.) ni, tampoc, la influència de certs moviments com l'Opus Dei o el paper del Seminari en la formació de les noves vocacions religioses. En aquesta mateixa línia, Clara dedica igualment una part important del seu estudi al paper dels seglars i al conjunt de moviments d'apostolat laic, de signe i composició

heterogenis, entre els quals no hi podien faltar Acció Catòlica, els moviments juvenils com l'escoltisme o el catolicisme obrer de les HOAC i les JOC, per esmentar-ne alguns dels més rellevants. Un altre aspecte que inevitablement es troba interrelacionat amb les qüestions que hem apuntat fins ara és l'anàlisi de les actituds religioses; en aquest sentit, l'historiador gironí incideix tant en el ressorgiment d'una moral opressiva a la postguerra, que criminalitzava comportaments i imposava un extens calendari litúrgic, com en el paper reivindicatiu i de repulsa al règim desenvolupat per certs moviments catòlics. En darrer lloc, la breu crònica del bisbat de Girona ens presenta altres temes d'igual transcendència per comprendre el període, com són la influència de l'Església en l'àmbit de l'ensenyament i en el desenvolupament de la cultura, la presència catòlica en els mitjans de comunicació, l'activisme cristià en el camp de l'acció social i la cooperació mundial o, fins i tot, la coexistència al costat de la religió oficial de confessions no catòliques minoritàries, per exemple la comunitat protestant.

En resum, Josep Clara presenta una mirada crítica i de conjunt del binomi Església i franquisme a les comarques gironines sense renunciar als seus aspectes més compromesos o delicats, a diferència d'alguns dels textos dedicats als altres bis-

bats tractats en aquest segon volum, en què s'ofereix una visió excessivament indulgent i poc aprofundida de la matèria. Amb tot, cal valorar globalment el volum aquí presentat de forma positiva, atès que esdevé una valuosa eina que possibilita l'anàlisi comparada d'una mateixa realitat a diferents àrees geogràfiques del nostre país i perquè, alhora, aporta molt material de cara a futurs treballs sobre l'Església i el fet religiós en aquells quaranta anys tan convulsos i encara tan propers.

Marc Auladell Agulló



### L'eix vertebrador de la Selva

BORRELL, M.; FIGUERAS, N.; LINÀS, J.; MALLORQUÍ, E.; MERINO, J.

#### Deu llegües de pols i roderes. El camí ral de Girona al Tordera.

Centre d'Estudis Selvatans. Santa Coloma de Farners, 2005.

Ens trobem davant un llibre que és l'atraient resum d'un seminari que va tenir lloc a Caldes de Malavella el 18 de juny de 2005. La idea era donar a conèixer el camí que permet comunicar la península Ibèrica amb la resta d'Europa a través dels passos més orientals del Pirineu i que, des de temps prehistòrics, travessa la comarca de la Selva longitudinalment, així com la seva evolució i importància al llarg de la història. Per acon-